

Stiftamtmand og landstingsmand

Henrik Christian Nielsen (1805 - 1885)

Henrik Christian Nielsen var en af de dygtigste, initiativrigeste og mest imødekommende stiftamtmand i 1800-tallets Ribe. Da han tillige var tillidsvækkende og beskeden i hele sin fremtrædende, nød han stor agtelse og respekt blandt såvel høj som lav i både amt og by.

Han blev født i Thisted i 1805 som søn af amtsfuldmægtig Rasmus Nielsen og hustru. Senere flyttede familien til Ribe, hvor faderen var blevet udnævnt til amtsforvalter. (I 1660-1970 titel på en regional leder af et amts økonomiske forvaltning, herunder skatteopkrævning).

I 1825 tog han studentereksamen fra Ribe Katedralskole, hvorefter han læste jura. Han blev juridisk kandidat i 1830.

Derefter var han ulønnet medhjælper (volontør) hos forskellige embedsmænd for at kvalificere sig til forfremmelse til embedsmand. 1835 blev han auditør i Slesvig. Under Treårskrigen i 1848-50 blev han sat til at bestyre intendanturvæsenet (militærets forplejningsenhed) i Nørrejylland. Han udførte dette vanskelige og vigtige arbejde så godt, at han som belønning i 1850 udnævntes til justitsråd, der på dette tidspunkt dog nærmest kun var en ærestitel.

Krigsministeriet satte så stor pris på hans dygtighed, at han i 1850 blev udnævnt til amtsforvalter i Ribe. Efter i flere omgange at have været konstitueret som amtmand blev han i 1855 udnævnt i fast embede som stiftamtmand over Ribe Stift og amtmand over Ribe Amt. Dette betød, at han nu kunne flytte ind i amtsgården i Puggaardsgade.

Virke som stiftamtmand

I hele sin 29-årige periode embedsperiode var H. C. Nielsen meget initiativrig. Han stod bl. a. bag anlæggelsen af Esbjerg Havn i slutningen af 1860-erne. Tilskyndelsen til anlægget af havnen var, at Danmark efter nederlaget i 1864 ikke længere havde en havn mod vest. Han spillede også en stor rolle ved anlæggelsen af jernbanen fra Bramming til Ribe. Ribe var på det tidspunkt blevet noget isoleret, da byen havde mistet en stor del af sit opland efter afståelsen af Sønderjylland.

På hans initiativ stiftedes i 1863 Ribe og Omegn Landboforening. I 1865 afholdt den sit første dyrskue, som blev en stor national manifestation med deltagere fra både nord og syd fra den nye grænse ved Vester Vedsted. En tusindtallig skare samledes ved Ribe Sønderport og drog med musik i spidsen gennem Ribes gader til Rådhuset, hvor H. C. Nielsen modtog optoget i fuld galla. Senere uddelte han præmier til de udstillede dyr. Festen endte på Hovedengen med dans og et stort fyrværkeri.

I 1864 blev han involveret i den slesvigske krig. Tyskerne havde besat Ribe, og besættelsesmagten krævede at få leveret forskellige leverancer til hærens underhold. Da H. C. Nielsen nægtede dette, blev han deporteret til Rendsborg som krigsfange. Efter frigivelsen krævede han de beslaglagte varer tilbageleveret, idet han henviste til, at der nu var indgået våbenhvile. Herved forhindrede han, at Ribe blev udplyndret.

Politiker

Trods det krævende arbejde som stiftamtmand fik han også tid til være landspolitiker. I to perioder havde han sæde i Rigsdagens Landsting. I perioden 1866-70 som folkevalgt og i perioden 1876-82 som udpeget af kongen. Som rigsdagsmand arbejdede han

især med fattigvæsenet og problemerne med at dæmpe sandflugten. (Fra 1849 til 1953 var Danmarks Rigsdag opdelt i to kamre: Landstinget og Folketinget. Landstinget bestod på H. C. Niensens tid af 66 medlemmer, hvoraf de 54 var valgt af landets mest formuende mænd, mens de sidste 12 medlemmer var kongevalgte.)

Familieforhold

H. C. Nielsen giftede i 1835 med barndomsveninden Jacobin Laurentze Eilschou, der var ældste datter af afdøde ribeapoteker Christian Cornelius Eilschou. Hermed blev han i familie med flere af Ribes gamle slægter. Sammen fik de to sønner og en datter. Mens han havde stor succes i arbejdslivet, blev hans familieliv anderledes trist. Midt under forberedelserne til bryllupsfestlighederne døde hans moder uventet, og i 1855 midt under festmiddagen for udnævnelsen til stiftamtmand blev hans hustru pludselig syg og måtte gå til sengs. Otte dage senere døde hun af tyfus. Hun blev kun 44 år gammel. H. C. Nielsen giftede sig ikke igen, men forblev enkemand i 30 år.

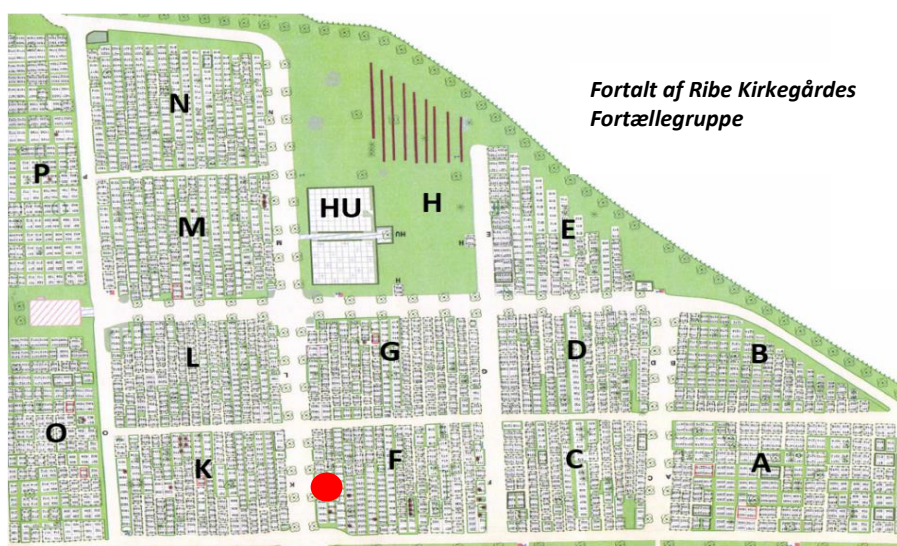
Også ældste søn, Christian, fik sygdommen, men overlevede. Dog ikke uden varige men. Han studerede til farmaceut og blev

senere apoteker i Varde. Datteren Anania Christina døde som 14-årig i 1863 af arsenikforgiftning (!) forårsaget af nyopsatte silketapeter i amtsgården. I 1874 fuldendes sygdomstragedierne, da yngste søn, Frederik, også døde ramt af tyfus. Han var året før gået i faderens fodspor og havde taget juridisk embedseksamen. H. C. Nielsen sad nu alene tilbage med en sygelig søn i Varde.

Hædersbevisninger

Som tidligere nævnt var H. C. Nielsen blevet belønnet med titlen justitsråd. Senere fulgte udnævnelsen til Kommandør af Dannebrogordenen. I 1875 nåede han helt til tops, da Christian IX, der satte stor pris på ham, ophøjede ham til Ridder af Storkorsordenen af Dannebrogordenen.

H. C. Nielsen satte stor pris på hædersbevisningerne; men den beskedne mand forblev ydmyg. Som Storkorsridder kunne han oppebære titlen af kammerherre, hvis ville ændre sit navn til det fornemmere With-Nielsen. Dette ønskede han ikke med ordene "Værdigheden af Stiftamtmand er mig nok". Han havde også ret til at få et våbenskjold hængt op i Frederiksborg Slotskirke. Også dette ønskede han ikke: "Dette vilde dog været naragtigt, hvis jeg en Hjulers Barnebarn, anlagde mig Hjelm og Skjold; thi i saa tilfælde burde mit Våbenmærke være en Hjulbør".

Fortalt af Ribe Kirkegårdes Fortællegruppe

Gravsgade

● Her findes gravstedet

I 1875 ansøgte han 75 år gammel om sin afsked som stiftamtmand. Han var da blevet temmelig tunghør. Han afgang ved døden 10 år senere.

I sit testamente viste han en sidste gang sin dybe menneskelighed, idet sørgede han for, at hans husjomfru, frk. Lone Petersen, kunne bo indtil sine dages ende på Ribe Kloster, og at hans husbestyrerinde, frk. Susanne Petersen, ud af hans bo kunne udtage bohøve og udstyr nok til, at hun kunne starte et pensionat.

RIBE
KIRKEGÅRDE